

Mikael Thörn
Socialkonsulent
Länsstyrelsen
Västra Götalands Län

Hedersrelaterat våld

Mikael Thörn
Länsstyrelsen, Socialenheten, 403 40 GÖTEBORG
031-60 52 08
mikael.thorn@o.lst.se

Hedersrelaterat våld - definition

- **Våldet utövas av enskilda och kollektiv som en legitim handling för att straffa kvinnors olydnad, bevara familjens heder och värna om släktens sociala anseende**
- **Hederstänkande har en avgörande roll**
- **Ett rykte kan vara tillräckligt för bestraffning**
- **Våldet är planerat och sanktionerat av kollektivet**
- **Förövare beskyddas av kollektivet**
- **Våldet drabbar i huvudsak kvinnor ifrån 12-13 årsålder och uppåt**
- **Våldet kan drabba pojkar och män som är tillsammans med, stödjer eller skyddar en utsatt flicka/kvinna som bryter mot familjens normer**
- **Våldet kan även drabba och homo- bi, och transsexuella personer på grund av sin sexuella läggning**

Hedersrelaterat våld

- Hedersrelaterat våld och förtryck går ut på att kontrollera kvinnans självständighet och rättigheter
- Kollektivets heder ska bevaras och skyddas – ofta kopplat till kvinnans/flickans sexualitet/rykte
- Kollektivet viktigare än individen
- Utövas av flera individer mot en individ
- Brott ofta planerade
- Förövare skyddas och belönas
- Offer skuldbeläggs

HRV förekommer i en kontext

- Patriarkalt hierarkiska strukturer
- Männen har kontroll/makt över kvinnor
- Försvara familj/släkt och deras heder mot yttre fiender
- Enskilda individer underordnade kollektiva värderingar
- Stereotypa och åtskilda könsroller
- Fokusering på flickors oskuld
- Flickors handlingar är symboler för hela familjens och släktens heder och trovärdighet
- Förekommer inom olika kulturer och samhällen med skilda sociala, religiösa och etniska förhållanden

Hedersrelaterat våld består av

- Fysiskt våld
- Psykiskt våld
- Hot
- Förtryck
- Kontroll
- Kränkningar

Hedersrelaterat våld

Fysiskt:

Från örfil och misshandel till ytterst mord

Psykiskt:

Kränkningar, förtryck, skuld och skambeläggs, nedvärderas, förföljs, hotas, förskjuts, isoleras, kontrolleras

Sexuellt

Sexuella övergrepp, våldtäkt, äktenskap och sexuella aktiviteter mot sin egen vilja

Socialt

Får ej delta i samhällslivet, inga fritidsaktiviteter, inget eget privatliv, avbryta studier, kontrolleras, ekonomiska begränsningar, tvångsäktenskap

Hedersrelaterat våld

Strider mot de mänskliga rättigheterna

Rätten till en egen åsikt

Rätten till frihet

Rätten att själv bestämma över sitt eget liv

Rätten till sin kropp och sin sexualitet

Rätten att välja om, när och med vem man vill gifta sig

Rätten att välja att arbeta och studera

Strider mot allas lika värde

Strider mot barnkonventionen och svenska lagar - FB, BrB

HRV – Våld mot kvinnor

- Likheter

Makt och kontroll

Mäns överordning och kvinnors underordning

- Skillnader

- Börjar tidigare

12 –13 årsåldern

- Kollektiv – individ

En kvinna gentemot

flera personer

Ej en man-en kvinna

- Synen

Brott är ofta planerade och sanktionerade

Ej fördömt

Flickors utsatthet

På grund av:

- Skadat familjens rykte
- Klär sig "utmanande"
- Har "fel" vänner
- Vill ägna sig åt fritidsaktivitet
- Kommer hem för sent från skola/på kvällen
- Bryter mot familjens/gruppens normer/traditioner/sedvänjor
- Bråkar och säger emot pappa, bröder och andra
- Syns med killar
- Umgås med andra från annan kultur/religion
- Rykte om sig att vara "hora"
- Har pojkvän/"fel" pojkvän
- Har haft sexuella kontakter och förlorat oskulden
- Accepterar inte utvald pojkvän/blivande man
- Vill skiljas/separera
- Har varit otrogen
- Är gravid utanför äktenskap

Flickors utsatthet

Kontrolleras:

- Av sig själva
- Föräldrar
- Syskon
- Släkt
- Kamrater
- Andra vuxna inom gruppen

Flickors utsatthet

Grupptricket och den sociala kontrollen kan vara mycket stor från både familj och omgivning. Flickor kan utsättas för olika straff och sanktioner beroende på hur allvarligt deras ”brott” ses i familjen/gruppen.

Till exempel:

Får ej gå ut, får avbryta skolan, utfrysning, isolering kränkningar, tvingas separera från pojkvän, skickas utomlands, gifts bort, hot, övergrepp och våld.

Även andra som kamrater och pojkvän kan utsättas för hot och våld

Flickors signaler i skolan

- Får inte delta i vissa ämnen/aktiviteter
- Får inte medverka vid utflykter/resor
- Presterar sämre
- Ökad frånvaro
- Tvingas avbryta studier
- Psykosomatiska problem
- Oro
- Huvudvärk
- Magont
- Rädslor
- Utsatt för hot och våld
- Kontrolleras i skolan
- Klockas

Olika aktörer - Samverkan

- Socialtjänst
- Grundskola
- Gymnasieskola
- Vuxenstudier
- Fritidsgårdar
- Ungdomsmottagning
- Sjukvård
- Kvinnojourer
- Frivilliga organisationer
- Skyddade boenden
- Behandlingshem
- Polis
- Åklagare
- Advokat
- Domstol

Hedersrelaterat våld

- Mänskliga rättigheter
- Jämställdhet
- Integration

Lagar

SVENSK LAG GÄLLER ALLA I SVERIGE

Föräldrabalken

Skollagen

Socialtjänstlagen

LVU

Äktenskapsbalken

Brottsbalken

FN:s konventioner

Mänskliga rättigheter

Barnkonventionen

Avskaffande av all diskriminering
mot kvinnor

FN: s deklARATION om de mänskliga rättigheterna

- Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter, oavsett ras, hudfärg, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom eller ställning i övrigt.
- Alla människor har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.
- Ingen får utsättas för tortyr, grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.
- Myndiga män och kvinnor har rätt att gifta sig och bilda familj, oberoende av ras, nationalitet och religion. Äktenskap förutsätter båda parter samtycke.
- Alla människor har rätt till åsikts- och yttrandefrihet.
- Alla människor har rätt till arbete och undervisning.

Konventionen om avskaffande av alla slags diskriminering av kvinnor

- Kvinnor ska ha och kunna utöva sina mänskliga rättigheter.
- Lagar ska säkerställa kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Åtgärder ska vidtas för att ändra mäns och kvinnors sociala och kulturella beteendemönster. Fördomar samt seder och bruk som grundar sig på föreställningen om det ena könets underlägsenhet eller på förstelnade roller för män och kvinnor ska avskaffas.
- Kvinnor ska ha lika rätt att gifta sig, välja make, samtycka till äktenskap, lika rättigheter och skyldigheter i äktenskapet och lika rätt att begära äktenskapsskillnad.

Konventionen om barns rättigheter

- I allt som rör barn ska barnets bästa komma i första rummet. Barn har rätt till livet.
- Barn har rätt till egna åsikter och att fritt uttrycka sig.
- Barn ska genom lag, administrativa och sociala åtgärder skyddas mot alla former av fysiskt, psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande och sexuella övergrepp.
- Barn har rätt till utbildning som syftar till att utveckla barnets personlighet
- Barn får inte utsättas för traditionella sedvänjor som skadar barnet.
- Barn får inte olovligt föras bort och hållas kvar i utlandet.

Föräldrabalken

- 6 kap 1 §

Barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran.

Barn skall behandlas med aktning för sin person och egenart och får inte utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling.

- 6 kap 2 §

Vårdnadshavaren har ansvaret för att barnets grundläggande behov tillgodoses.

- 6 kap 11 §

Vårdnadshavaren har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga förhållande med hänsyn taget till barnets ålder och utveckling

Socialtjänstens ansvar

SoL 1 kap 2 §

Åtgärder som rör barn skall särskilt beakta vad hänsyn till barnets bästa kräver

Motsvarar barnkonventionen artikel 3

SoL 3 kap 5 §

Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad

SoL 5 kap 1 §

Verka för att barn och unga växer upp under trygga förhållanden

Samverka med andra

SoL 5 kap 11 §

Stödja brottsoffer

Socialtjänstens svårigheter

- **Hur och när får vi kontakt med flickan?**
- **Hur kan vi göra adekvata bedömningar av flickans situation, behov och skydd?**
- **Hur kan vi göra insatser för flickan och samtidigt samarbeta med föräldrarna?**

Anmälan – Ansökan

Socialtjänstens utredningsskyldighet

11 kapitlet 1 § och 2 § Socialtjänstlagen

”socialnämnden skall utan dröjsmål inleda utredning om behov av åtgärd föreligger”

Anmälan-Ansökan

- Barnets bästa i fokus.
- Vilka konsekvenser får beslutet för barnet?
- När ska föräldrar kontaktas?
- Skydd går före kravet på kommunikation.
- Avvakta något.
- Sekretess i förhållande även till vårdnadshavare.
- Rådgivning.
- JO 1999/2000 JO 1 s 243
- SekrL 14 kap 4 § 2st
- SoS meddelandeblad 2002:6
- SoS etiska råd
- SoS 2006 : Barn och unga i socialtjänsten

Ärende initieras på socialtjänsten

- Konsultation
- Rådgivning
- Anmälan/ansökan
- Förhandsbedömning

Beslut att inleda utredning/ej inleda utredning

Metod:

Probleminventering

Riskbedömning

Probleminventering

utgångspunkter

Denna inventering ska ske snabbt och måste få ta viss tid:

- **På neutral och säker plats**
- **Utgå ifrån flickans situation och behov**
- **Respektera flickans egna önskan**
- **Lyssna - fråga**
- **Ta god tid**
- **Var noggrann**
- **Informera om olika former av insatser/stöd**
- **Klargör socialtjänstens roll**
- **Använd tolk vid behov**
- **Inge hopp**
- **Bedöm behovet av akut hjälp**

Flickan skall under tiden ha telefonnummer till ansvariga handläggare, socialjour och polis om situationen skulle bli akut.

Möte med socialtjänsten

Socionomer med kompetens och erfarenhet

Rättsäkerhet

Tydlighet

Förtroende

Skapar trygghet och tillit

Halima 16 år

Halima 16 år har varit utsatt för hot, förtryck stark begränsning och kontroll av familjen under flera år. Hon är förlovad/bortgift med en 35 årig man. Han är bosatt i Norge. Halima vill försöka påverka honom till skilsmässa. Hon tror att en äldre syster och modern står på hennes sida. Halima vill först pröva på egen hand om hon kan få till en förändring.

Hahmina 16 år

Hahmina uppger att hon är hotad och utsatt för fysisk och psykisk misshandel av familjen. Föräldrarna har även hotat att skicka henne utomlands eller gifta bort henne om hon inte ändrar sig. Även bröderna har slagit henne.

Föräldrarna uppger att Hahmina ljuger. Det är hon som är problemet. Hon lyder inte föräldrarna, sköter inte skolan, vistas ute sent på kvällarna och umgås med dåliga kamrater.

Arash 22 år och Taliye 20 år

Ett par från samma kultur/religion flyr från familjen då deras förhållande/kärlek inte accepteras av familjerna. De är båda utsatta för hot från familj/släkt och rädda för familj/släkt. Paret gör en polisanmälan. De söker och får skydd. Familjen lovar sedan att de ska få vara tillsammans om de gifter sig.

Marlis 27 år 1 barn 5 år

Marlis vill skilja sig från sin man men får inte för familj/släkt. Hon är rädd för vad han ska göra då han hotat döda henne och barnet om hon begär skilsmässa. Hon har varit hotad och slagen under hela äktenskapet. Hon har ingen släkt i Sverige och tror att mannen får hand om barnet om de skiljer sig. Mannen vill att de åker till Iran. Kvinnan är rädd för att hon och/eller barnet blir kvar där.

Probleminventering

- Vanlig tonårsfrigörelse – generationskonflikt
- Utsatt för hedersrelaterat våld
- Risk att bli bortgift-tvångsäktenskap
- Under 18 år – Över 18 år
Sker på samma sätt. Men den som är myndig kan själv bestämma om hon vill ha stöd eller ej.

Frågemanual

Två allmänna frågor

- Vad är det du vill göra som du inte får göra?
- Vad är det du måste göra som du inte vill göra?

Frågemanual

- Vi utgår ifrån att flickan talar sanning
- Vi ställer frågor för att få veta så mycket som möjligt om flickans situation så att vi ska kunna hjälpa henne på bästa sätt
- Uppmana att ej överdriva

Probleminventering

Specifik frågemanual med konkreta frågor:

- **Anledning till kontakt nu? Akut händelse?**
- **Hur är hennes livssituation nu jämfört med tidigare?**
- **Är hon utsatt för hot, kränkningar och våld?**
- **Av vem, på vilket sätt och hur ofta?**
- **Vad har hon för begränsningar, tider och kontroll?**
- **Vem kontrollerar henne? När, var, hur?**
- **Vad måste hon göra hemma när det gäller städning, matlagning, hushållssysslor, passning av syskon etc?**
- **Får hon vistas ute själv och med kamrater?**
- **Har hon någon fritidsysselsättning?**
- **Är hon förlovad/bortgift mot sin vilja?**

Vid probleminventeringen klargörs

- Anledning till kontakt nu
- Bakgrund
- Tidigare kännedom inom socialtjänsten
- Utsatt för hot, våld, kränkningar
- Risk för att bli bortgift-tvångsäktenskap
- Rörelsefrihet/begränsning
- Ökad begränsning och kontroll med stigande ålder
- Förhållande till föräldrar, syskon och släkt
- Egna tankar om lösning
- Akut situation/skyddsbehov

Amina 15 år

Amina kommer till socialtjänsten efter att ha blivit slagen av sin bror och far. Hon har blåmärken i ansiktet och på armarna. De kallar henne hora och värdelös samt att hon inte borde blivit född. Hon duger inte till något och drar skam över familjen enligt fadern. Hon kunde lika gärna ta livet av sig. Hon har tidigare hoppat från ett fönster och skadat sig då hon försökte fly från våld hon utsatts för i hemmet. Amina är rädd och vill bort och orkar inte leva längre.

Meral 13 år och Tuska 15 år

Två syskon vänder sig till sin lärare och berättar om upprepade kränkningar, hot och trakasserier från föräldrar, bröder och släktingar. De får inte längre dansa och spela fotboll. De får bara gå till skolan och hem. De tvingas passa upp på bröder och småsyskon. Systrarna blir slagna flera gånger i veckan. Syskonen orkar inte längre ha det så här. De är rädda för sina liv om föräldrarna får reda på att de vänt sig till skola/socialtjänst.

Riskbedömning - Varningssignaler

Synliga skador på flickan

Konkret utsatt för hot, våld och kränkningar

Flera inom familjen utsätter henne för kränkningar, hot och våld

Hot och våld som straff

Hot, våld och kontroll har ökat successivt med stigande ålder

Rigid kontroll av fritid, klädsel, kamrater

Konkreta planer på äktenskap mot flickans vilja

Är redan bortgift/förlovad

Utsatt för sexuella övergrepp

Graviditet

Icke accepterad pojkvän

Avsaknad av stöd inom familjen

Få eller inga kamratkontakter

Avsaknad av stöd från vuxna utanför familjen

Flickan och familjens bakgrund

Bortgifta syskon/personer finns i familj/släkt

Tidigare våld mot barnen - Våld mellan föräldrar

Patriarkal familjestruktur, isolerade familjer - starkt hederstänkande

Inledande insatser avgörs av:

- Vad som framkommit under probleminventeringen
- Graden av utsatthet
- Flickans ålder
- Flickans mognad och resurser/egen problematik
- Egna önskan
- Behov av skyddsinsatser för flickan
- Insatser tillsammans med familj
- Risk – Skyddsbedömning

Analys/Beslut

- Omedelbart omhändertagande § 6 LVU
- Inleda utredning enligt 11 kap 1 o 2 § SoL
- Beslut om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL
- Förhandsbedömning
- Probleminventering-Skydds/Riskbedömning
- Avsluta ärendet
- Annan kontakt

Vår erfarenhet

Ingen flicka/kvinna väljer att berätta om allvarliga missförhållanden från föräldrarnas sida och inom familjen samt söker stöd/skydd utan att det finns grund för det.

Speciellt inte när de får veta hur ärenden handläggs och vad konsekvenserna blir.

Vad skulle en flicka/kvinna vinna på att "hitta på"?
Vår uppfattning är att det ofta tar väldigt lång tid innan utsatta flickor/kvinnor berättar om sin situation och söker hjälp.

Noor 17 år

Noor 17 år följer med sin pappa till Afghanistan under sommaren för att hälsa på släktingar. Under semestern besöker de först olika släktingar. Senare träffar pappan olika pojkar/män. Noor förstår snart att det handlar om att hon själv ska giftas bort. Under vistelsen ingår hon förlovning/äktenskap mot sin vilja med en 19 årig man hon ej känner eller vill gifta sig med. Då hon kommer tillbaka till Sverige vänder hon sig till socialtjänsten.

Fadja 19 år

Fadja har varit utsatt för olika hot och förtryck av sin familj/släkt under senare år. De accepterar inte en pojkvän hon har. Hon tvekar och är ambivalent till om hon ska söka sig från sin familj och söka skydd eller inte. Modern och en faster ska resa till Syrien under våren och vill att hon följer med. Fadja funderar på om hon ska följa med eller inte. Hon är vid rådgivning med socialtjänsten lite orolig för vad som kan hända utomlands. Då fastern enligt Fadja står på hennes sida bestämmer hon sig dock för att följa med och tackar nej till stöd/skydd. Under vistelsen i Syrien introduceras hon sedan för en man som vill förlova sig och gifta sig med henne. Hon utsätts för påtryckningar av släkt och familj. Hon väljer att gifta sig och blir kvar i ett år i Syrien.

Utlandsresa

- **Var, när, hur och med vem ska hon åka?**
- **Hur länge ska hon vara borta?**
- **Vad vill hon själv? - Egen oro/rädslor**
- **Över 18 år under 18**
- **Gift**
- **Svensk medborgare, dubbelt eller utländsk**
- **Kontakta UD – Kunskap om landet/samverkan**
- **UD – Svensk ambassad/konsulat**
- **Ge rätt information och råd**
- **Skydds/riskbedömning**
- **Vad kan hon göra om hon blir kvar/bortgift**
- **Bestäm uppföljning när hon är tillbaka**

Utlandsvistelse

- **Vända sig till ambassad/konsulat i det land man är**
- **Kontakta och sök hjälp via Sverige**
- **Socialtjänsten kan eventuellt hjälpa**
- **Utrikesdepartement**
- **Finns konsulära förbindelser/samarbete**
- **Har brott begåtts – Kontakta polis**
- **Myndig eller under 18 år**
- **Gift - Tvångsgift**
- **Resa hem**
- **Pass**
- **SoS Meddelandeblad 2004**

Nasro 13 år

Nasro 13 år har vistas med sin far och bror i Somalia i två år, mot moderns vilja.

Hon har där blivit hotad och misshandlad och riskerar att bli bortgift. Hon har också blivit könsstympad av fadern och en faster. Hon får hjälp att fly till Addis Abeba i Etiopien och söker där upp svenska ambassaden och ber om hjälp.

Fatima 25 år och hennes två barn 4 år och 2 år

Fatima har följt med sin man till Irakiska Kurdistan. Där blir hon utsatt för grov misshandel och vårdas på sjukhus. Hon lyckas via sin släkt få kontakt med en väninna i Sverige. Mannens släkt bevakar henne och mannen. Hon har ingen släkt i Sverige medan mannen har en stor släkt i Sverige som ska ta hand om henne då hon kommer tillbaka hit. Släktingarna menar att mannen är psyksikt sjuk. Väninnan kontakter socialtjänst/polis. Kvinnan är mycket rädd.

Omedelbart omhändertagande LVU

- 6 § LVU
- 14 § LVU
- Umgängesbegränsning
- Inte röja vistelseadress
- Inled utredning enligt 11 kap 1 § o 2 § SoL
- Läkarintyg
- Polisanmälan
- Kontakta föräldrar/vårdnadshavare
- Begäran om offentligt biträde

Polisanmälan

- Möjlighet/inte skyldighet
 - Brott mot barn bör anmälas
 - Det är polisen som utreder brott
 - Brott kan lagföras
 - Kan vi ha andra gränser än lagstiftaren?
 - Var tydlig med vad som är brott enligt svensk lag
 - Grov kvinno/fridskränkning
- Tydlighet
 - Skapa möjlighet till förändring
 - Särbehandla inte
 - Förstå - ej acceptera
 - Åklagare-handbok

Akut placering/skydd

- Riskbedömning avgör avståndet till placering
- Inte i område där skydd ej kan ges
- Hög personaltäthet
- Läkarvård/psykolog
- Krisbearbetning
- Enbart för flickor
- Erfarenhet av problematiken
- Utredningsbehov
- Flickor under 18 år – behandlingshem
- Kvinnor över 18 år – skyddat boende

Utredning

Strukturerad utredning med barnets bästa i fokus.(tex BBIC)

Enskilda samtal med flicka.

Enskilda och gemensamma samtal med föräldrar.

Referentsamtal.

Alla samtal genomläst och godkända av respektive part/referent.

Förekommer tidigare insatser utredningar inom socialtjänst.

Familjens bakgrund.

Föräldrars inställning kring hedersproblematiken.

Föräldrars uppgifter-Flickans uppgifter: Vad skiljer sig?

**Föreligger allvarliga brister i omsorgen, fysiskt och psykiskt.
våld eller övergrepp.**

Inställning till stödinsatser.

Risk/skyddsbedömning.

Samtycke eller ej - Grund för LVU.

Utredning

- **BBIC**

Under utredning/samtal
med flicka använd:

- Nätverkskarta
- Livsberättelse/livslinje
- Släktpyramid

Samtal med föräldrar

- Information
- Samtal tillsammans och enskilt
- Frågemanual - Frågeområden
- Inställning till flickans berättelse
- Egna behov/brister
- Stödinsatser för flicka - sig själva
- Erbjud stödinsatser för föräldrar/familj

Vår erfarenhet

- 40 flickor/kvinnor under 2002-2006
- 15 LVU
- Flickor/kvinnor söker inte hjälp utanför familjen om de inte föreligger allvarliga problem
- Oftast utsatta för hot, kränkningar och våld under lång tid innan de söker hjälp – ofta flera år
- Stort steg att ta
- De starka vågar söka stöd
- LVU för att bestämma/styra över vården

Analys på olika nivåer

Samhälle

Familj

Individer – Mor och Far

Individ – Flicka

Skydds-riskbedömning

Flicka - Individ

- Kamrater

Mor och far som individer

Mor och far som föräldrar

Familjen

- Samhälle
- Närmiljö
- Egna gruppen
- Slakten

Vilka aktörer/aspekter finns runt flickan?

- Kamrater
 - Pojkvän
 - Pappa
 - Mamma
 - Syskon
 - Släkt
 - Egna gruppen
- Kulturen
 - Religionen
 - Sedvänjor
 - Traditioner
 - Skola
 - Samhälle/lagar

Vårdplan

- Tydlig och konkret utifrån behov i det specifika ärendet
- Inget hot, våld och förtryck
- Svenska lagar ska följas - FB
- Mänskliga rättigheter och barns rättigheter
- Insatser för flickan enskilt
- Insatser för föräldrar
- Familjebehandling
- Skolgång
- Uppföljning

LVU - Domar

- Alla omedelbara omhändertagande och vårdansökningar enligt LVU har fastställts i LänsR
- Vid överklagande även i KamR

Långsiktig placering

- Juridiska processerna klara i Länsrätt/Tingsrätt
- LVU – tillräckligt skydd
- Behov av personskydd/larm
- Skyddande av personuppgifter
- Spärrmarkering – Kvarskrivning
- Ny livshistoria?
- Placering efter enskilda behov

För flickor under 18 år. Familjehem eller hvb.
Kvinnor över 18 år. Olika skyddade boenden.

Ungdomar och hrv

- Fördjupad kunskap kring hrv-problematiken
- Kunskaper i tonårsutveckling
- Kunskaper om familjedynamik/mönster
- Kulturkompetens
- Transkulturell synsätt – förståelse för hur olika kulturer integrerar med varandra

Placeringar

- Antal placerade i Västra Götalands län via Gryning vård AB var i mars 2007:
- 82 personer varav:
- Skyddslägenheter 52
- HVB 15
- Familjehem 15

Långsiktigt arbete - Flickan

- **Socialtjänstens ansvar för beslut - avlasta skuld**
- **Insatser utifrån flickans specifika behov, resurser, problem**
- **Stärka flickans egna värde som individ**
- **Krisbearbetning – Behov av stöd**
- **Ge kunskap medvetandegöra om flickans rättigheter**
- **Stärka självkänsla och egna identiteten**
- **Bygga upp flickans personlighet, kritisk tänkande, ha egna åsikter, fatta egna beslut**
- **Förändrat förhållningssätt till familj – Ambivalens**
- **Beroendet av familjen**
- **Umgängesformer - medling**
- **Planera framtid, skolgång, boende, stöd, ekonomi etc**

Långsiktig arbete

- MÅLSÄTTNING

Utifrån flickans behov.

Att både kunna få utöva sina mänskliga rättigheter och få sina behov tillgodosedda och samtidigt ha kvar sin familj.

Långsiktigt arbete - Föräldrar

- **Socialtjänstens ansvar för beslut-avlasta flickans skuld**
- **Kris och behov av stöd - traumatiserade**
- **Samtycke till insatser eller ej**
- **Insatser utifrån behov till föräldrar vid samtycke**
- **Informera om rättigheter/lagar - Barns rättigheter**
- **Förnekande av flickans behov – eget ansvar**
- **Förändrat förhållningssätt**
- **Arbeta med attityder och värderingar**
- **Förmåga och vilja till förändring**
- **Stärka föräldraförmågan**
- **Familjens position i nätverk – egna behov**
- **Förtydliga föräldraansvar - Syskonens roll**
- **Umgängesformer – medling**
- **Familjebehandling**

Amal 18 år

- *Amal är placerad enligt LVU sedan två år tillbaka i familjehem. Hon har utvecklats positivt. Amal har påbörjat umgänge med familj som successivt utökats något.*

Föräldrar medger inga av de brister som varit. De vill bara att hon flyttar hem. Vill ha ej stöd behov av socialtjänst.

Fadime 17 år

- *Fadime har varit placerad i ett år enligt LVU utanför hemmet. Föräldrarna har börjat ta emot stödinsatser i hemmet. Familjebehandling pågår. Föräldrar vill förändra sig och medger en del av de förhållande som varit.*

Umgänge har påbörjats och utökats med vistelser i hemmet.

Familjen utsätts dock för påtryckningar av släkten.

Följ upp insatserna och utvärdera kontinuerligt med flickans behov i fokus

Följande områden bör följas upp:

Flickans utveckling och behov

Flickans inställning till föräldrar och kontakt

Föräldrars inställning till flickan och kontakt

Föräldrars inställning till att ta emot stöd

Skyddsbehovet – minskat eller ökat

Kan umgänge/kontakt påbörjas eller ej

Förändring över tid

Flickan

Föräldrar/familj

Skyddsbehovet

Umgänge

Enskilda insatser

Insatser med familj

Familjebehandling

- Konkreta, strukturerade och tydliga
- Traditionell familjebehandling
- Kulturkompetens
- Arbeta med uppfostringsfrågor/barns behov
- Tonårsproblematik/frigörelseprocesser
- Familjedynamik/mönster
- Attityder, värderingar, traditioner, religion
- Gränser- kommunikation- makt-kontroll
- Kulturella skillnader/syn
- Flickors rättigheter/allas lika värde
- Mänskliga rättigheter- svenska lagar
- Ta vara på det positiva/förändra det negativa

Att tänka på

- Dokumentation
- Sekretesskydd
- Datasystem
- Fakturor
- Akter
- Få inblandade - Kontinuitet

Fallgropar

Brist på kunskap

Bristande rutiner

Brist på samverkan

Normalitet

Egna gränser – Samhällets gränser

Problemförskjutning/Avledningsmekanismer

Vuxenperspektiv/Barnperspektiv

Dubbla roller

”Kulturell tolerans”

Den optimistiska regeln

Var ej naiv

Skilda föräldrar

Egna rädslor

Pusslet/utredningen lades aldrig ihop

Åtgärder på olika nivåer- hrv

- 1. Uppmärksamma våldet och förtrycket i lagar, konventioner mm
- 2. Synliggör våldet och förtryckets mekanismer, omfattning, uttryck och kostnader
- 3. Analys av våldet och förtryckets orsaker
- 4. Utarbeta institutionella åtgärder- anslag, utbildning, samverkan, metoder, riktlinjer, handböcker mm
- 5. Insatser bland offer och förövare
- 6. Arbeta nationellt och internationellt
- 7. Forskning

Vad kan socialtjänsten utveckla

- Alla – Bör ha kunskap om problematiken
- Några – Speciell kompetens
- Erfarna socionomer – svåra ärenden
- Arbeta i team
- Klara rutiner
- Snabbt bemötande - Kontinuitet
- Utgå från flickans situation – Barnperspektiv
- Kulturkompetens

Vad kan socialtjänsten utveckla, forts

- Vid vanliga barnavårdsutredningar - var uppmärksamma kring hrv-problematiken
- Var uppmärksam i kvinnofridsärenden
- Tänk på att bröder, systrar kan utsätta syskon för hot/våld men också själva vara utsatta
- Uppmärksamma hot, förtryck och våld mot homo- bi- och transsexuella personer
- Tänk på skyddsaspekterna
- Gör risk/skyddsbedömningar

Vad kan socialtjänsten utveckla forts.

- Förebyggande arbete på olika nivåer
Information - attitydpåverkan
Gruppverksamheter för ungdomar - föräldrar
- Samverkan med andra
Skola-Polis-Sjukvård-Ungdomsmottagning
- Varierande insatser
från individ/skydd till familjebehandling

Vad kan socialtjänsten utveckla forts.

MOD

VÅGA SE, VÅGA FRÅGA, VÅGA AGERA

TA STÄLLNING FÖR ALLA UTSATTA
BARN, KVINNOR OCH MÄN SÅ ATT
DERAS BEHOV OCH RÄTTIGHETER
TILLGODOSES NU

Förr definierade jag våld som slag, våldtäkter, och sexuella övergrepp. Nu ser jag det som allt som inkräktar på mina rättigheter att bli behandlad som en mänsklig varelse.

Citat av en indisk kvinna, aktiv i en organisation för kvinnors rättigheter, ur Unicefs bok "Breaking the Earthenware Jar", 2000